

ВІННИЦЬКА МІСЬКА РАДА

РІШЕННЯ

Від 27.03.2026 № 3388
м. Вінниця

66 сесія 8 скликання

Про хід виконання Програми охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021 – 2028 роки у 2025 році

Керуючись статтею 25, частиною 1 статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Інформацію про хід виконання Програми охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021 – 2028 роки у 2025 році згідно з додатком до даного рішення взяти до відома.
2. Контроль за виконанням рішення покласти на постійні комісії міської ради з питань містобудування, будівництва, земельних відносин та охорони природи (А. Іващук) та з питань планування, фінансів, бюджету та соціально-економічного розвитку (С. Ярова).

Міський голова

Сергій МОРГУНОВ

Додаток
до рішення міської ради
від 27.03.2026 № 3388

Про хід виконання Програми охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021 – 2028 роки у 2025 році

Програма охорони навколишнього природного середовища Вінницької міської територіальної громади на 2021 – 2028 роки (далі – Програма) визначає комплекс заходів щодо покращення стану довкілля Вінницької міської територіальної громади шляхом пропаганди екологічного способу життя, зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, зменшення скидів забруднених стічних вод у водойми, зменшення негативного впливу промислових і побутових відходів на довкілля, збільшення площ зелених зон і спрямована на:

- підвищення екологічної свідомості населення;
- покращення стану водних ресурсів;
- покращення якості атмосферного повітря;
- вдосконалення системи поводження з відходами;
- охорону і раціональне використання зелених насаджень, збереження природно-заповідного фонду;

- реалізацію кліматичної політики, декарбонізацію та «зелений» розвиток.

Виконання Програми знаходить своє відображення у:

- пріоритетах та цілях Стратегії розвитку Вінницької міської територіальної громади до 2030 року – Стратегії 3.0: Ціль 5.1. Зелене місто, Ціль 5.2. Поліпшений екологічний стан Південного Бугу, малих річок та інших водойм (стратегічний пріоритет 5 «Доступне, безпечне та екологічно чисте середовище»); Ціль 3.5. Вдосконалення системи поводження з побутовими та промисловими відходами, зокрема небезпечними (стратегічний пріоритет 3 «Муніципальні інвестиції») та в інших;

- візії 3 «Екологічне і зелене місто над річкою Південний Буг, місто сталої мобільності», галузі «Охорона навколишнього середовища, озеленення, чиста вода, належне поводження з відходами» та в стратегічних цілях і проєктах Концепції інтегрованого розвитку Вінницької міської територіальної громади 2030;

- Дорожній карті заходів Вінницької міської територіальної громади для реалізації Зеленого курсу Вінниці до 2030 року.

Відповідальними виконавцями Програми є виконавчі органи Вінницької міської ради та підпорядковані їм комунальні підприємства, установи та організації, розташовані на території Вінницької міської територіальної громади (далі – ВМТГ), незалежно від форми власності та підпорядкування. Координатором виконання заходів Програми є департамент відновлення та розвитку міської ради.

У 2025 році на виконання заходів Програми направлено **32 419,553 тис. грн**, з них з Фонду охорони навколишнього природного середовища міської ради – **3 287,541 тис. грн**.

Природоохоронні заходи, реалізовані в рамках Програми, були спрямовані на наступне.

Наука, екологічна освіта і виховання, сприяння громадській діяльності у галузі охорони довкілля.

Ключову роль у формуванні екологічно свідомого суспільства та забезпеченні сталого розвитку відіграють екологічна освіта й виховання, оскільки саме вони закладають основи екологічної культури, формують відповідальне ставлення до природи та готовність громадян долучатися до її збереження. При цьому надзвичайно важливо забезпечити охоплення усіх вікових груп – від дітей і молоді до дорослого населення.

Так, у закладах загальної середньої освіти здійснювалась активна екопросвітницька робота. Протягом звітного року проведено:

- конференції, круглі столи, інтерактивні ігри, створення електронних плакатів та лепбуків;

- роз'яснювальну роботу щодо охорони та збереження ранньоквітучих рідкісних видів дикорослих рослин, занесених до Червоної книги України (в рамках акції «Первоцвіт–2025»);

- бесіди «Побачив? Прибери!», «Твоя країна має бути в чистоті», «Приберемо, примножимо, переможемо»;

- екологічний марафон «Ми творимо планету власноруч»;

- екологічні вікторини, флешмоби, квести під час роботи літніх пришкільних таборів;

- просвітницькі заходи щодо охорони, збереження та відтворення водних ресурсів басейну р. Південний Буг, зокрема STEM-проекти «Малі річки Вінниці. Річка Тяжилів», прибирання прибережної смуги р. Південний Буг;

- акцію «Еко-сходина» – прибирання прибережної смуги р. Південний Буг за участі працівників департаменту освіти міської ради, лідерів учнівського самоврядування, шкільних омбудсменів, представників дитячого волонтерського центру «VinPatriot»;

- акції з благоустрою та прибирання території закладів освіти (Весняна толока–2025), висадки кущів та квітів;

- колективне та персональне прибирання пришкільних, прибудинкових територій, паркових зон, особистого простору в рамках Всесвітнього дня прибирання під гаслом «Хай небо буде мирним, а Україна чистою!» (в акції взяли участь 33 заклади освіти).

У закладах дошкільної освіти (далі – ЗДО) організовано:

- тематичні заняття: «Планета без сміття», «Лабораторія природних явищ», «Подорож до Країни Весни», «Лікарські рослини», «Аптека на підвіконні «Вітаміни – друзі дітей», «Квіткова країна», «Ми з природою дружимо», «Сміття прибирай Землю захищай», «Вже час прийшов для нас – природі послужити!», «Мандрівка краплинки», «Визначаємо погоду за народними прикметами», «Наші деревця проснулись – подивились, посміхнулись», «Дуже раді всі весні і

великі і малі (комахи)», «Планета без сміття», «Компостуй – Землю рятуй», «Подарунки від природи: море», «Повітря – користь і небезпека», «Наш дім – Земля»;

- тематичні бесіди: «Як природу збережемо, так здоров'я враз знайдемо», «Маленькі кроки любові до природи», «Цінуймо та бережімо воду», «Корисна прогулянка на свіжому повітрі», «Вітаміни на столі», «Кожне явище має свої причини», «Хто живе у воді?», «Чому потрібно дотримуватись правил в природі?», «Земля наш дім», «Чим багата Земля?», «В гості нас осінь кличе», «Правила поведінки в лісі», «Чому не можна гніздечка руйнувати?», «Ми – частина природи», «Сортуємо сміття», «Скільки часу розкладається сміття»;

- конкурси «Доглядаємо город на підвіконні», «Веселий город», «Змайструй годівничку», «Життя у стилі ЕКО», «Моя екологічна історія»;

- акції «Зберігаючи довкілля – захистимо Україну!», а також зі збору вторсировини (макулатура, пластик, пластикові кришечки) – «Кришечки вкидай – своїм допомагай», «Година Землі» (за сприяння БФ «Подільська громада»);

- просвітницькі заходи з питань привернення уваги до проблем якості питної води, необхідності охорони водних ресурсів та їх раціонального використання (до Міжнародного Дня води та водних ресурсів);

- участь у IV Міжнародному занятті доброти про гуманне та відповідальне ставлення до тварин (під патронатом БФ «Щаслива лапа»), IX Всеукраїнській акції «Нарру Мяу для Мурчика» (нагодуй пухнастиків в притулках);

- участь у всеукраїнському проєкті #Flowers4school (спрямованому на озеленення територій навчальних закладів, створення гарного середовища для розвитку дітей та формування екологічної свідомості);

- Всеукраїнський флешмоб «Рятівна мисочка», акція «Ворогам – кришка» та еко-флешмоб «Посади – дерево віднови довкілля»;

- майстер-класи «Й вживані речі ожива, коли руками творяться дива», «Збережемо планету від пластику»;

- екологічні ігри «Цікаво знати, що...», «Моя картина красива тому, що...», «Життя компосту», «Хто чим харчується?», «Яка Земля?»;

- вікторини «Дива і таємниці природи-чарівниці», «Що ми знаємо про природу», «Відгадаєш, коли знаєш», «Люби, примножуй, бережи!»;

- екологічні розваги «Ми з природою дружимо», «Економимо водичку – збережемо Землі личко», «Бджілки врятують Землю від сміття», «Світ у твоїх руках», «Екологічна стежина»;

- челендж до Дня міста «Що для мене Вінниця?» (спільна висадка деревця чи квітів на території закладів дошкільної освіти тощо);

- заходи до Міжнародного дня охорони озонового шару.

Крім того, департаментом освіти міської ради в період з 10.02.2025 по 01.05.2025 року проведено конкурс учнівських екологічних ініціатив «Ековектор», на що спрямовано **5,000 тис. грн.** У конкурсі взяли участь представники 24 закладів загальної середньої освіти, в тому числі Вінницько-Хутірського ліцею та Стадницької гімназії. На розгляд журі були запропоновані проєкти еколого-просвітницького спрямування, ідеї з озеленення зовнішнього та внутрішнього простору закладів освіти, сортування сміття, використання енергозберігаючого та лабораторного обладнання, вирощування лікарських і

тепличних рослин тощо. У травні місяці звітного року відбувся захист екологічних проєктів. На підставі оцінок членів конкурсної комісії сформовано рейтинговий список та визначено переможців конкурсу:

- КЗ «Вінницький ліцей №23» – проєкт «Зелена комора»;
- КЗ «Вінницький ліцей №10» – проєкт «Юні дослідники»;
- КЗ «Вінницька гімназія №24» – проєкт «Крапля до краплі»;
- КЗ «Вінницький ліцей №26 ім. Героя України Д. Майбороди» – проєкт «Лавандовий екосвіт»;
- КЗ «Вінницький ліцей №4» – проєкт «Створення зеленої модульної стіни: екологічний простір для навчання»;
- КЗ «Вінницький ліцей №6» – проєкт «Лікарські чаї для ЗСУ»;
- КЗ «Вінницький ліцей №27» – проєкт «Зелена варта»;
- КЗ «Вінницький ліцей №30 ім. Т. Шевченка» – проєкт «Алея пам'яті героїв»;
- КЗ «Стадницька гімназія» – проєкт «Велопарковка»;
- КЗ «Вінницький ліцей №16» – проєкт «Аквапоніка в школі».

Авторами-переможцями конкурсу учнівських екологічних ініціатив «Ековектор» реалізовані відповідні проєкти на суму **294,398 тис. грн.**

У період з 17.03.2025 по 30.05.2025 року проведено конкурс «Створення екологічного куточка у закладах дошкільної освіти в рамках проєкту «EcoWorldKids». У конкурсі взяли участь представники 18 ЗДО громади. На підставі оцінок членів конкурсної комісії визначено наступних переможців конкурсу:

- КЗ «ДНЗ №7 ВМР» – проєкт «Кожна крапля має значення»;
- КЗ «ЗДО №10 ВМР» – проєкт «ЕкоРенесанс»;
- КЗ «ЗДО №20 ВМР» – проєкт «EcoSmartKids: розумний простір для малечі»;
- КЗ «ЗДО №21 ВМР» – проєкт «ЕсоСвіт віртуальної реальності»;
- КЗ «ДНЗ №35 ВМР» – проєкт «Дитячий ЕКОЛЕНД»;
- КЗ «ДНЗ №46 ВМР» – проєкт «Еко-теплиця “Sunflower”»;
- КЗ «ДНЗ №51 ВМР» – проєкт «EKO LAND “КОЛИСКОВОЇ РОДИНИ”»;
- КЗ «ДНЗ №74 ВМР» – проєкт «LOCATION IN THE KINDERGARTEN»;
- КЗ «ЗДО №77 ВМР» – проєкт «ЕКОКРАПЛИНА»;
- КЗ «Вінницько-Хутірський ЗДО ВМР» – проєкт «ЕкоГраЙЛаб».

Авторами-переможцями конкурсу реалізовані відповідні проєкти на суму **297,341 тис. грн.**

Задля виховання усвідомлення важливості охорони біорізноманіття, а разом з тим і покращення екологічної ситуації, у звітному році здійснювалися заходи з озеленення із залученням юних жителів громади. Так, в рамках щорічної акції «Зелена хвиля» організовано висадку 125 дерев та кущів на території закладів загальної середньої освіти (Вінницькі ліцеї №№ 16, 20, 27, 33, 35), на що направлено **45,000 тис. грн.**

У листопаді 2025 року на базі КЗ «Вінницький ліцей №23» проведено учнівський екологічний фестиваль «ЕСО Forum» (охоплено близько 120 учасників). До заходу в якості спікерів залучено представників департаментів міської ради відновлення та розвитку, комунального господарства та

благоустрою, а також КП «Вінницяоблводоканал». Крім того, в межах форуму організовано роботу локацій з майстер-класами з виготовлення екологічних виробів, дослідження якості ґрунту, використання альтернативних джерел електроенергії тощо. На організацію заходу направлено кошти в сумі **8,000 тис. грн.**

Департаментом маркетингу міста та туризму міської ради у липні звітного року організовано літню екологічну школу, на що спрямовано **175,000 тис. грн.** Близько 100 дітей отримали додаткові знання з екології та співіснування з природою, змін клімату, збереження біорізноманіття, лісів та річок. Також в рамках літньої екологічної школи для громадськості проведені наступні заходи: бьордвотчінг, лекції про вікові дерева, екскурсія на батькову пасіку, екскурсія малими річками, майстер клас з лендарту, Буго-деснянська велоподорож та екскурсія до екоферми «Щедрі Лани» (спецподії охопили 155 учасників).

Крім того, проведено дослідження та створено екологічну стежку «Між трьома мостами» (встановлено 5 стендів з можливістю через QR-код здійснити аудіо-прогулянку); екологічну стежку «Стежка Коцюбинського» доповнено 3-ма новими стендами. Розроблено віртуальні 3D-тури для зазначених екологічних стежок (за посиланнями: <https://travelbox.in.ua/vr-tours/ekostezhka-mizh-troma-mostamy/> та <https://travelbox.in.ua/vr-tours/ekostezhka-kotsyubynskoho/>). На дані роботи направлено **281,000 тис. грн.**

Задля промоції підходів Зеленого курсу Вінниці департаментом відновлення та розвитку міської ради у звітному році здійснена активна просвітницька робота щодо кліматичних та довкіллевих питань, а саме:

- проведено просвітницький захід «День зеленого кіно» для молоді Вінницько-Хутірського ліцею (перегляд кінострічки «Край електросміття» з подальшим обговоренням з учасниками такої важливої теми, як культура споживання товарів та поводження з відходами) за підтримки ГО «Всеукраїнський молодіжний рух «Let's do it, Ukraine»»;

- реалізовано співпрацю з Вінницьким академічним обласним театром ляльок щодо створення лялькової вистави на екологічну тематику «Тигр і Чих рятують всіх» як елементу екопросвітницької діяльності. У травні-червні місяці організовано безкоштовний показ 3-х таких вистав для дітей молодшого шкільного віку (близько 600 учнів), під час яких учасникам роздані тематичні еко-розмальовки;

- укладено Меморандум про співпрацю з сімейним центром «KIDS TIME» та проведено 5 екопросвітницьких занять з дітьми, що потребують спеціальної професійної допомоги у реалізації розвивальних, навчальних, освітніх потреб;

- проведено 10 анімаційних шоу «Я рятую планету», які охопили понад 250 учнів початкових класів (в період з 12.10.2025 року по 17.12.2025 року, м. Вінниця, с. Малі Крушлинці, с. Великі Крушлинці, с. Писарівка, с. Щітки, с. Гавришівка, с. Вінницькі Хутори, с. Стадниця);

- організовано семінар на тему «Енергоавтономність ОСББ: СЕС, термомодернізація та фінансування» для представників ОСББ ВМТГ (червень 2025 року);

- спільно з Асоціацією «Енергоефективні міста України» (далі – АЕМУ) організовано конференцію «Європейська енергетична відзнака як інструмент

для відновлення та розвитку міст» для представників SECO (Державного секретаріату з економічних питань Швейцарії), АЕМУ, Держенергоефективності та для громад України (червень 2025 року);

- спільно з Держенергоефективності організовано Стратегічний діалог на Вінниччині на тему «Енергоефективність, декарбонізація та цифрова трансформація» для виконавчих органів Вінницької міської ради та для комунальних підприємств (серпень 2025 року);

- організовано «Дні енергії Вінниця 2025» (грудень 2025 року), що включали: 3 тематичні семінари на тему «Зелений курс Вінниці. Енергетичний менеджмент, енергомоніторинг та енергоаудит» для представників бюджетних установ (закладів дошкільної та загальної середньої освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури та спорту); навчальну лекцію на тему «Енергія та Енергоефективність» для учнів 4-5 класів КЗ «Писарівський ліцей»; семінар на тему «Енергетичний розвиток громади: виклики, інновації та практичні рішення. Підсумки 2025 року» для представників об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (далі – ОСББ), бізнесу, комунальних підприємств та органів місцевого самоврядування;

- взято участь у теле- та радіоефірах, присвячених темі довкілля.

На промоцію підходів Зеленого курсу Вінниці направлено **169,040 тис. грн.**

З метою підвищення обізнаності населення щодо формування навичок свідомого споживання і зменшення кількості побутових відходів, департаментом комунального господарства та благоустрою міської ради у звітному році проведено:

- заходи для дітей та дорослих «Сортуємо разом – рятуємо планету» за ініціативи ГО «ЦЕНТР ЕКОЛОГІЧНИХ ІНІЦІАТИВ “ВІНЕКОВЕКТОР”», за участі департаментів міської ради та за підтримки депутатів міської ради;

- конкурс дитячого малюнку «Сортуй та малюй», за підтримки КУП «ЕкоВін», за результатами якого всі учасники отримали подяки та заохочувальні подарунки;

- навчальну гру «Рекукле» для представників міської ради та членів робочої групи з розробки Плану управління відходами ВМТГ, за ініціативи ГО «Малі річки Вінниці».

КП «Інститут розвитку міст» просвітницька діяльність реалізовувалась через навчальні візити, воркшопи, участь у міжнародних програмах, а також шляхом інформування через події і залучення громадськості, а саме:

- старт локальної інформаційної кампанії щодо ролі малих річок у кліматичній адаптації: організовано перші семінари, у т.ч. тренінг з реалізації природоорієнтованих рішень в урбаністичному середовищі, з залученням фахівців, муніципалітету та громадськості (в рамках участі у проєкті RESTORIVER (координатор – WWF Україна));

- серія дослідницьких і комунікаційних заходів щодо р. Тяжилів в рамках проєкту U-CAN, що включали онлайн-опитування, глибинні інтерв'ю та моніторинг використання прибережної зони (покладено початок діалогу із мешканцями щодо збереження природного середовища);

- підготовка публічних подій і воркшопів для різних цільових аудиторій (включно з муніципалітетом), які висвітлювали зв'язок між доступом до

природи, ментальним здоров'ям і кліматичною стійкістю міського середовища, в рамках програми «Мінімальна доза природи»;

- залучення студентів-практикантів Вінницького національного технічного університету до практичних досліджень в рамках проєктів, пов'язаних із річками, міським озелененням та партисипативними процесами;

- активна підтримка громадських ініціатив (наприклад, ГО «Малі річки Вінниці»), у т.ч. через спільну розробку просвітницьких матеріалів і агітаційних кампаній;

- в рамках проєкту «FairFuture» досліджувалось явище теплових островів у м. Вінниця: створена інтерактивна мапа, де всі бажаючі містяни могли позначати місця перегріву влітку. Інтерактивний інструмент у поєднанні з просвітницькими дописами сприяв підвищенню обізнаності та залученню широкої аудиторії до визначення проблемних зон;

- у співпраці із ГО «Малі річки Вінниці» в рамках проєкту «Мапування малих річок у Вінницькій громаді» проведено толоку та лекторій на березі малої р. Скельна під назвою «Річкова розмова»;

- спільно з КЗ «Музей Вінниці» організовано проведення події «(Без) Іменні малі річки» (14.08.2025 року) з метою презентування містянам нових назв річок, що були знайдені в процесі історичних пошуків.

З метою підвищення екологічної обізнаності мешканців громади також проведена широка інформаційна кампанія:

- опубліковано прес-релізи на офіційному вебпорталі Вінницької міської ради, в ефірах засобів масової інформації МКП – ІТА «ВІТА» та КП «Радіокомпанія “Місто над Бугом”» (76 публікацій, 87 теле- і 9 радіоефірів на місцевих каналах);

- підготовлено проморолик про реалізацію Зеленого курсу Вінниці у 2022-2025 роках;

- у сервісі «Екологія» на офіційному вебпорталі Вінницької міської ради постійно розміщувалася інформація про поточний стан навколишнього природного середовища, екологічні новини та заходи.

З метою збереження унікальних природних об'єктів та територій громади департаментом відновлення та розвитку міської ради організовано проведення дослідження потенційних об'єктів та територій ВМТГ щодо можливості їх включення до природно-заповідного фонду, на що направлено кошти в сумі **99,000 тис. грн.**

Задля забезпечення екологічної сталості та гармонійного поєднання економічних і екологічних інтересів при реалізації запланованих заходів департаментом економіки і інвестицій міської ради забезпечено проведення стратегічної екологічної оцінки проєкту Програми економічного і соціального розвитку Вінницької міської територіальної громади на 2026 рік (направлено **49,500 тис. грн.**)

На екопросвітницьку та науково-дослідну роботу в цілому в 2025 році спрямовано **1 423,279 тис. грн.**

Охорона та раціональне використання водних ресурсів.

Водні ресурси мають стратегічне значення не лише як головне джерело питної води, але й як невід’ємна складова екосистем і простір для відпочинку та рекреації. З урахуванням впливу глобальних кліматичних змін, військових дій, інтенсивної господарської діяльності та зростання потреб у воді для промислових і побутових цілей особливо актуальним є впровадження комплексного підходу до управління водними ресурсами та забезпечення їх належної охорони.

Основними джерелами забруднення водних об’єктів є скиди недостатньо очищених стічних вод з промислових підприємств, застарілі мережі водопостачання та водовідведення, очисні споруди каналізації, порушення норм водоохоронних зон та режиму використання прибережних захисних смуг, а також змив і дренаж токсичних речовин із сільськогосподарських земель. Врахування цих факторів є важливим кроком у забезпеченні сталого водокористування та охорони водних ресурсів.

Серед основних забруднюючих речовин можна виділити сполуки важких металів, сполуки азоту та фосфору, нафтопродукти, феноли, сульфати, поверхнево-активні речовини. Останнім часом зростає забруднення медичними відходами та мікропластиком.

Протягом 2025 року фахівцями ДУ «Вінницький обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» відібрано та лабораторно досліджено на хімічні та бактеріологічні показники 52 проби питної води із насосних станцій КП «Вінницяоблводоканал» та водопровідної мережі міста. Невідповідність вимогам ДСанПіНу 2.2.4-171.10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» зареєстрована в 16 (100%) зразках із 16 досліджених на санітарно-хімічні показники, зокрема по каламутності, забарвленості, перманганатній окиснюваності (інтегральний показник органічного забруднення), вмісту хлороформу та тригалогенметанів. Із 16 проб досліджених на бактеріологічні показники в 2 (12,5%) зареєстровані відхилення від норми по загальним колі формам та ешерихіям колі. Всі інші результати – без відхилень від нормативного значення.

Планово обстежено 54 криниці громадського користування. Із 53 проб досліджених на санітарно-хімічні показники 46 (86,8%) не відповідали вимогам нормативу по загальній жорсткості, вмісту нітратів, запаху та забарвленості. На мікробіологічні показники досліджено 50 проб, з яких 36 (72%) не відповідали по загальним коліформам, ешерихіям колі та ентерококам. Паразитологічні та радіологічні показники були в нормі.

Також лабораторно досліджено на бактеріологічні, вірусологічні, паразитологічні, хімічні та радіологічні показники 158 проб води, відібраних в місці водозабору, в контрольних створах р. Південний Буг, в зоні впливу очисних споруд каналізації та на пляжах міста. Невідповідність нормативу встановлена: в 46 (100%) із 46 досліджених проб на хімічні показники (запах, рН (водневий показник), БСК-5 та БСК-20, вмісту марганцю та формальдегіду); в 37 (80,4%) із 46 досліджених проб на мікробіологічні показники (понаднормативний вміст ЛКП, коліфагів ешерихій колі та ентерококу); в 2 (4,3%) із 46 досліджених проб на паразитологічні показники (виявлено

наявність яєць аскарид в зонах рекреації – «Вишенське озеро» та озеро «Тяжилівське»).

Для посилення моніторингу якості поверхневої води в межах громади Державній екологічній інспекції у Вінницькій області, як контролюючому органу у сфері охорони та раціонального використання водних ресурсів, з бюджету Вінницької міської територіальної громади виділено субвенцію в сумі **160,000 тис. грн** на придбання лабораторного обладнання і реактивів.

Задля збереження та відновлення малих річок Вінниці відділом екологічної політики департаменту відновлення та розвитку міської ради взято участь у проєкті «Мапування малих річок Вінницької громади» (який реалізовувався за підтримки Європейського Союзу в рамках Стипендіальної програми для лідерів громадянського суспільства країн Східного партнерства, в межах діяльності ГО «Малі річки Вінниці» та за сприяння КП «Інститут розвитку міст»): зібрано та верифіковано дані про річку №56 (проведено 7 польових експедицій, додано дані на онлайн-карту MapMarker).

З метою впровадження комплексного підходу до управління водними ресурсами та забезпечення їх належної охорони у звітному році КП «Інститут розвитку міст» спільно з містом-партнером Цюрих (Швейцарія), за співпраці із командою екологічного консалтингу «Blue Rivers» відбувалася підготовка «Попереднього дослідження для розробки Водної стратегії Вінниці» (Scoping Study on Vinnytsia Water Strategy Development), документу, покликаного сформулювати рамку, визначити основні пріоритети та стати орієнтиром для написання самої Водної стратегії міста.

З метою сталої інтеграції водних об'єктів у міський простір, а також недопущення їх засмічення, забруднення та покращення санітарного стану КП «Муніципальна варта» Вінницької міської ради проведені обстеження водних об'єктів та їх прибережних захисних смуг на території ВМТГ. За результатами перевірок надано 92 приписи та складено 218 протоколів про адміністративне правопорушення. Матеріали усіх адміністративних справ передані на розгляд адміністративної комісії при виконавчому комітеті Вінницької міської ради. Після розгляду справ винесено 218 постанов про накладення адміністративного стягнення на суму 87 040 грн, з них – у 2025 році сплачено 78 880 грн.

За інформацією департаменту комунального господарства та благоустрою міської ради у звітному році проведена посилена робота по очистці прибережних смуг малих річок (4 744 823,3 м²). На дані роботи спрямовано **1 495,600 тис. грн**. Крім того, здійснено поточний ремонт та технічне обслуговування 31 590 м/п мереж зливної каналізації, що дозволило підтримувати її належний стан і забезпечувати безперервне функціонування системи. На дані роботи направлено **929,600 тис. грн**.

За інформацією департаменту міського господарства міської ради проведено експертизу корегованої проєктно-кошторисної документації по будівництву мережі каналізації на території приватного сектору квартального комітету «Добробут» мікрорайону «Старе місто» в м. Вінниця та прокладено 1 120 м мережі каналізації, на що спрямовано **15 228,611 тис. грн**.

Загалом на покращення стану водних ресурсів у 2025 році направлено **17 813,811 тис. грн.**

Ефективне управління відходами.

Згідно з статистичними даними обсяги відходів, які утворюються на території громади, зростають, а їх ефективне управління й надалі залишається серйозним викликом. З огляду на тенденцію зростання їх кількості, в тому числі внаслідок утворення відходів руйнувань, ця проблема залишатиметься надзвичайно важливою для громади і в найближчі роки.

За інформацією департаменту комунального господарства та благоустрою міської ради протягом 2025 року утворено 117 091 тонн побутових відходів, з них: роздільно зібрано (вторсировина) – 9 250 тонн, захоронено на міському полігоні – 107 841 тонн. Кількість майданчиків для збору побутових відходів із можливістю їх сортування – 356 од.

З метою комплексного підходу до управління різними типами відходів департаментом комунального господарства та благоустрою міської ради продовжувалася робота над розробкою Плану управління відходами ВМТГ (далі – План). В рамках роботи над Планом у звітному році проведено:

- 3 засідання робочої групи з розробки Плану;
- дослідження морфологічного складу побутових відходів ВМТГ (спрямовано **219,900 тис. грн**);

- укладено Меморандум між Вінницькою міською територіальною громадою та Програмою міжнародної технічної допомоги WM4U «Посилення управління побутовими відходами в Україні», що реалізується за підтримки Шведської агенції міжнародного розвитку та співробітництва (SIDA) щодо підтримки у розробці місцевого Плану управління відходами.

Задля створення системи роздільного збирання та підготовки до повторного використання побутових відходів у 2025 році започатковано пілотний проєкт із сортування відходів серед ОСББ (4 фракції: пластик, скло, папір, змішані відходи). До проєкту залучено 40 багатоквартирних будинків, що охоплює близько 14 000 мешканців. Сортування здійснюється на 18-ох контейнерних майданчиках.

У звітному році також створено і розпочато роботу Муніципального центру управління відходами (далі – МЦУВ). У центрі здійснюється прийом та тимчасове зберігання різних типів відходів, зокрема: великогабаритних відходів (меблі, побутова техніка), будівельних відходів, небезпечних відходів (батареї, люмінесцентні лампи, протерміновані медикаменти), рослинних відходів та інших відходів, які не підлягають розміщенню у стандартних контейнерах для змішаних побутових відходів. У 2025 році МЦУВ відвідало 4 195 мешканців громади. За результатами діяльності зібрано: 829 од. відпрацьованих шин, 367,5 кг відпрацьованих батарейок, 159 од. відпрацьованих люмінесцентних ламп, 10 од. ртутних термометрів, 2,22 т ресурсоцінних відходів, в тому числі відходи скла, паперу, поліетилену тощо.

В рамках укладеного Меморандуму між ВМТГ та Програмою міжнародної технічної допомоги WM4U задля оновлення матеріально-технічної бази для збирання змішаних відходів отримано 352 контейнери.

Крім того, у звітному році здійснено наступне:

- розроблено проєктно-кошторисну документацію для будівництва нової газозбірної системи на полігоні твердих побутових відходів, розташованому за межами с. Стадниця Вінницької міської територіальної громади Вінницького району Вінницької області (направлено **251,894 тис. грн**). Система буде використовувати біогаз для виробництва електроенергії. Цей проєкт є важливим кроком у напрямку підвищення ефективності управління відходами та сприятиме розвитку відновлювальних джерел енергії;

- здійснено санітарне очищення територій загальною площею 3 676 м² (ліквідовано 5 стихійних сміттєзвалищ на території громади). Загалом на ці роботи спрямовано **1 601,817 тис. грн**;

- утилізовано 54 тонн зношених шин та 68,355 кг ртуті, зібраних на території ВМТГ. Вартість робіт склала **1 044,362 тис. грн**;

На заходи управління відходами у звітному періоді направлено **3 117,973 тис. грн**.

Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів. Збереження біорізноманіття.

З метою запобігання подальшому поширенню, недопущення утворення насіння, захисту здоров'я населення та збереження місцевих екосистем за інформацією департаменту комунального господарства та благоустрою міської ради здійснено викошування та загрибання інвазійних рослин на загальній площі 177 900 м² (спрямовано **346,565 тис. грн**).

З метою обліку кількості та стану дерев для належного утримання, збереження й планування озеленення департаментом інформаційних технологій міської ради (за ініціативи департаменту комунального господарства та благоустрою міської ради) у межах оновленої геоінформаційної системи розроблено та введено в експлуатацію розділ з інвентаризації зелених насаджень. Таким чином, розроблена база даних, яка дозволяє проводити інвентаризацію в реальному часі за допомогою застосунку ArcGIS для мобільних платформ. За інформацією департаменту комунального господарства та благоустрою міської ради у звітному році з використанням даного онлайн інструменту проведено інвентаризацію зелених насаджень на вулицях Батозька, Замостянська та Соборна, продовжуються роботи по просп. Космонавтів. Для мешканців ВМТГ інформацію щодо проінвентаризованих зелених насаджень розміщено на мапі звернень Вінницької міської ради за посиланням <https://map.vmr.gov.ua/> у вигляді окремого сервісу «Зелені насадження».

З метою захисту рукокрилих, а також задля підвищення обізнаності мешканців громади щодо комфортного співіснування з ними, департаментом відновлення та розвитку міської ради продовжувалась робота по інформуванні працівників міської ради, організації збору та передачі волонтерам на реабілітацію кажанів, які прокидалися посеред зими за аномально теплих температур. У березні звітного року спільно з ГО «Український Незалежний Інститут Екології» організовано акцію з повернення до природного середовища кажанів, яких було врятовано впродовж зимових місяців 2024-2025 років на

території м. Вінниці. А спільно з КП «Дирекція парків та дозвілля» на території Центрального парку ім. М. Леонтовича для них облаштовано 8 будиночків.

Охорона атмосферного повітря.

З метою своєчасного виявлення небезпечних рівнів забруднення атмосферного повітря та запобігання негативному впливу на здоров'я населення Вінницьким обласним центром з гідрометеорології проводились систематичні спостереження на двох стаціонарних постах (далі – ПСЗ). ПСЗ №1 розташований по вул. Київська, 25, ПСЗ №2 – по вул. Немирівське шосе, 29. В атмосферному повітрі вимірювались 15 забруднюючих речовин, серед яких основними були завислі речовини, діоксид сірки, оксид вуглецю та діоксид азоту, а специфічними – фтористий водень, аміак, формальдегід і вісім важких металів (залізо, кадмій, манган, мідь, нікель, свинець, хром, цинк). Оцінка рівня забруднення проводилась за допомогою порівняння з гранично-допустимими концентраціями (далі – ГДК) цих речовин.

У звітному році за результатами спостережень практично завжди спостерігався підвищений вміст діоксиду азоту (речовина 3-го класу небезпеки), фтористого водню і формальдегіду (речовини 2-го класу небезпеки), а у серпні місяці – підвищений вміст завислих речовин.

Загальна кількість випадків перевищення ГДКм.р. по діоксиду азоту за звітний період становила 76; по пилу (завислі речовини) – 35 випадків перевищень; по фтористому водню – 91 випадок перевищень. Максимальну кількість випадків перевищення ГДКм.р. по фтористому водню зафіксовано у серпні (19 випадків), по діоксиду азоту – у вересні (17 випадків), по завислим речовинам – у серпні (8 випадків).

Загалом по місту середні показники середньомісячних концентрацій по діоксиду азоту становили 1,71 ГДКс.д., по фтористому водню – 1,08 ГДКс.д. та по формальдегіду – 2,13 ГДКс.д. Разом з тим, на пості №1 спостерігались вищі концентрації по діоксиду азоту, а на пості №2 – по фтористому водню.

Середньомісячні та максимальні з разових концентрацій інших забруднюючих речовин не перевищували відповідні санітарно-гігієнічні нормативи. Вміст важких металів у повітрі був значно нижче рівня відповідних ГДКс.д.

Загальний рівень забруднення атмосферного повітря за усередненим по двох постах спостереження комплексним індексом забруднення атмосфери (далі – КІЗА) у 2025 році становив 5,4 і характеризувався, як підвищений (лише в травні – липні та жовтні місяцях КІЗА був низьким). Порівняно з минулим роком відмічалось значне зниження рівня забруднення атмосферного повітря (з 8,12 до 5,4). Разом з тим, КІЗА на пості №1 практично завжди характеризувався як високий, іноді – підвищений, тоді як на посту №2 – завжди був низьким (середньорічні значення відповідно 7,06 та 3,74). У серпні та вересні спостерігалися найвищі індекси забруднення повітря на пості №1 (відповідно 9,2 та 9,8) зокрема через значно підвищену концентрацію формальдегіду (відповідно 2,8ГДКс.д. та 2,9ГДКс.д.) та діоксиду азоту (відповідно 2,5ГДКс.д. та 3,2ГДКс.д.).

Разом з тим, протягом 2025 року у межах міста фахівцями ДУ «Вінницький обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» згідно з Планом моніторингових досліджень відібрано та лабораторно досліджено 186 проб атмосферного повітря на вміст оксиду вуглецю, сірчистого ангідриду, азоту діоксиду та недиференційованого за складом пилу. Проби відбирались в зоні впливу автомагістралей, в межах житлової забудови міста, зонах відпочинку та на межі санітарно-захисних зон промислових підприємств. За результатами лабораторних досліджень незначні перевищення гранично-допустимих концентрацій зареєстровано в 27 пробах у 7-ми точках:

- перехрестя вулиць Гетьмана Мазепи – Немирівське шосе (діоксид азоту 1,05ГДК, пил 1,08ГДК, оксид вуглецю 1,14ГДК);
- перехрестя вулиць Київська – Стрілецька (діоксид азоту у дві дати 1,15ГДК і 1,05ГДК, оксид вуглецю 1,18ГДК, пил 1,2ГДК, формальдегід 1,06ГДК);
- перехрестя вулиці Келецька – проспекту Космонавтів (пил 1,22ГДК, діоксид азоту 1,05ГДК, оксид вуглецю 1,04ГДК);
- перехрестя вулиць Данила Нечая – Костя Широцького (діоксид азоту 1,15ГДК, пил 1,2ГДК, оксид вуглецю 1,18ГДК, формальдегід 1,06ГДК);
- зупинка «Електромережа» (вул. Пирогова) (діоксид азоту у дві дати 1,2ГДК і 1,05ГДК, пил 1,2ГДК, оксид вуглецю 1,02ГДК, формальдегід 1,09ГДК);
- Західний автовокзал (вул. Барське шосе) (діоксид азоту 1,1ГДК, пил 1,08ГДК, оксид вуглецю 1,14ГДК);
- площа Перемоги (пил у дві дати 1,14ГДК і 1,02ГДК, діоксид азоту 1,1ГДК, оксид вуглецю 1,1ГДК).

З метою проведення лабораторного контролю стану забруднення атмосферного повітря та забезпечення сталого функціонування стаціонарних постів спостереження Вінницькому обласному центру з гідрометеорології з бюджету ВМТГ виділено субвенцію державному бюджету у розмірі **112,000 тис. грн** для придбання електроаспіратора (приладу для механізованого відбору проб повітря).

Основними чинниками забруднення атмосферного повітря на території громади у звітному році були: велика кількість автомобільного транспорту, недостатній рівень впровадження суб'єктами господарювання природоохоронних технологій і порушення ними природоохоронного законодавства, а також обмеження при здійсненні державного нагляду (контролю), що діють під час воєнного стану. Разом з тим, на загальний фон забруднення атмосферного повітря у звітному році впливали:

- пожежі в екосистемах Вінниччини (за інформацією ГУ ДСНС у Вінницькій області на початку 2025 року зареєстрована їх рекордна кількість, причому площі пожеж могли досягати десятків гектарів на добу);
- робота генераторів, які використовуються в умовах відключення електроенергії;
- військові дії (вибухи, пожежі) через переміщення повітряних мас із зон активних бойових дій.

Одним із ефективних заходів для зменшення викидів в атмосферне повітря від автомобільного транспорту є модернізація рухомого складу громадського

транспорту та розвиток велоінфраструктури. Так, з метою оптимізації транспортних потоків за інформацією департаменту транспорту та міської мобільності міської ради у звітному році зроблено наступне:

- придбано 7 вживаних автобусів Solaris Urbino III 12, які працюють на стисненому природному газі (CNG) та відповідають європейському екологічному стандарту Євро-5 (направлено **9 605,925 тис. грн**);

- в рамках Угоди щодо надання технічної та фінансової допомоги для передачі вживаних трамваїв до м. Вінниця (II фаза Меморандуму про взаємодію між м. Вінниця і Урядом Швейцарської Конфедерації) отримано 22 трамвайних вагона Tram2000 з м. Цюрих;

- збільшено протяжність велосипедної мережі на 3,298 км.

З метою підвищення обізнаності громадян для зменшення їх негативного впливу на стан повітря КП «Муніципальна варта» Вінницької міської ради проводилися рейди та перевірки стосовно недопущення та заборони спалювання сухої трави, сміття, очеретів, гілля дерев та інших відходів. Таким чином, за звітний період по фактам спалювання відходів рослинного походження складено 71 протокол за ст.152 КУпАП. Для винесення постанов матеріали адміністративних справ направлені на розгляд адміністративній комісії при виконавчому комітеті Вінницької міської ради. Окрім того, для інформування населення неодноразово були розміщені звернення в засобах масової інформації (телеканал «ВІТА», сайт КП «Муніципальна варта» Вінницької міської ради, офіційна сторінка Вінницької міської ради у соціальних мережах).

Загалом на заходи з охорони атмосферного повітря спрямовано **9 717,925 тис. грн.**

Кліматична політика, декарбонізація та «зелений» розвиток. Моніторинг довкілля.

Планування кліматичної політики є одним із ключових заходів для мінімізації впливу на зміни клімату шляхом скорочення викидів парникових газів, підвищення енергоефективності та забезпечення сталого розвитку. Так, у звітному році департаментом відновлення та розвитку міської ради розпочато розробку Плану дій зі сталого енергетичного розвитку та клімату Вінницької міської територіальної громади до 2050 року, який складатиметься з двох частин: Муніципального енергетичного плану до 2030-2050 років та Муніципального плану з адаптації до зміни клімату до 2050 року. Зібрано вихідні дані та розпочато роботу в цьому напрямку з відповідними експертами та консультантами Угоди мерів; сформовано базовий кадастр викидів та проведено розрахунок споживання паливно-енергетичних ресурсів починаючи з базового 2017 року в цілому по ВМТГ, та зокрема по комунальних закладах і підприємствах, які здійснюють свою господарську діяльність на території громади.

З метою підвищення стійкості екосистем, зменшення кліматичних ризиків і одночасного збереження біорізноманіття та якості життя населення КП «Інститут розвитку міст» реалізовувалась низка ініціатив, заснованих на природоорієнтованих рішеннях. Найважливішими прикладами стали:

- проєкт RESTORIVER, що реалізується у співпраці з WWF Україна, передбачає відновлення 3-5 ділянок на малих річках Тяжилів, Дьогтянець і Перемиля з метою покращення їх здатності до утримання води, зниження ризиків повеней та перегріву. Проведено стартові заходи, тренінг з імплементації природоорієнтованих рішень (Nature-based solutions / NBS) в урбаністичному середовищі, а також координаційні зустрічі з Басейновим управлінням водними ресурсами річки Південний Буг та іншими стейкхолдерами;

- проєкт U-CAN щодо відновлення р. Тяжилів. Здійснено комплексне дослідження річки – з гідрометеорологічними, геодезичними, біологічними та гідробіологічними вишукуваннями з метою подальшого планування екологічного відновлення. Особливу увагу приділено аналізу реального використання прибережної зони та взаємодії громади з водним об'єктом;

- супровід та впровадження підходів до розвитку малих річок у межах ініціативи «Малі річки Вінниці». Створено проєктні пропозиції благоустрою річок Скаунка, Скельна, Каліча із включенням природоорієнтованих рішень, підготовлено відповідну візуалізацію та подано грантові заявки, зокрема на конкурс New European Bauhaus;

- пілотний проєкт по р. Скельна у співпраці з Цюрихським університетом прикладних наук щодо інтеграції природоорієнтованих рішень з акцентом на екологічне відновлення та громадську взаємодію;

- проєкт DALIA (FRVR) щодо моніторингу і відновлення р. Вишня. Тривала підготовка до імплементації природоорієнтованих підходів. Проводилися консультації з гідробіологами та вивчався досвід партнерів з Сербії;

- проєкт «Fair Future», що присвячений адаптації до змін клімату з урахуванням соціальної справедливості. У постійній співпраці з м. Салоніки (Греція) та м. Гамбург (Німеччина) напрацьовувалися інклюзивні, справедливі та природоорієнтовані рішення для боротьби з тепловими островами.

В рамках реалізації проєкту «Луки Вінниці» МКП «Вінницязеленбуд» продовжувався відповідний догляд за декоративними луками та обмежений покіс наявного різнотрав'я на 5-ти тестувальних ділянках:

- по вул. Келецька, роздільна смуга від трамвайної зупинки «Ринок «Вишенька» до вул. Барське шосе;

- роздільна смуга та смуга між дорогою і трамвайними коліями по вул. Барське шосе;

- роздільна смуга по вул. Енергетична;

- Вишенський парк;

- підходи до центрального мосту по вул. Соборна.

Враховання громадської думки та реагування на звернення громадян щодо забруднення навколишнього середовища у звітному році дозволяло своєчасно виявляти та усувати екологічні порушення, а також зміцнювати довіру суспільства до екологічної політики та контролю за її виконанням.

Протягом звітнього періоду у системі електронного документообігу зареєстровано 46 звернень від громадян з питань порушення екологічного законодавства (для порівняння у 2024 році – 38), а спеціалістами відділу

оперативного реагування «Цілодобова варта» Вінницької міської ради зафіксовано 1 536 скарг стосовно екологічного стану на території громади, що складає 3% від загальної кількості у цей період – 50 948 звернень (у 2024 році – 1 542 (2,8%)). Зокрема надійшло скарг щодо:

- звалищ гілля – 423;
- спалювання рослинних залишків та рослинності – 4;
- витоки з вигрібних ям та каналізаційних мереж – 568;
- забруднення водойм – 19;
- забруднення повітря (очисні споруди, лаки, фарби, газ) – 120;
- задимлення (спалювання сміття) – 18;
- шумового забруднення – 5;
- світлового забруднення – 2;
- стихійних сміттєзвалищ – 360;
- складування будівельного сміття – 17.

Важливим елементом у забезпеченні екологічної безпеки та сталого розвитку є **запобігання забрудненню довкілля** суб'єктами господарювання, зокрема впровадження ними ефективних заходів, які мінімізують негативний вплив на природні ресурси, сприяють збереженню екосистем і забезпечують відповідальне використання природних ресурсів у межах виробничих процесів. На виконання вимог ст.19 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», підприємства, установи та організації погоджують з органами місцевого самоврядування поточні та перспективні плани роботи з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів. Таким чином, департаментом відновлення та розвитку міської ради погоджено 23 комплексні плани заходів з охорони навколишнього природного середовища підприємств громади на 2025 рік.

Упродовж найближчих років співпраця Вінницької міської ради, підприємств, установ і мешканців громади буде зосереджена на скороченні антропогенного впливу на довкілля, формуванні екологічної культури та поширенні знань про відповідальне ставлення до природи. Пріоритетами стануть охорона й раціональне використання водних ресурсів, покращення їх санітарного стану, удосконалення системи поводження з відходами, збереження та ефективне управління зеленими насадженнями, а також збільшення природно-заповідних територій. Окрема увага приділятиметься досягненню кліматичної нейтральності та заходам з адаптації до змін клімату.

Реалізація цих заходів забезпечить формування безпечного, здорового й комфортного середовища для мешканців громади, сприятиме сталому розвитку та збереженню природного потенціалу для майбутніх поколінь.

Міський голова

Сергій МОРГУНОВ

Департамент відновлення та розвитку міської ради
Главацька Лілія Юріївна
Головний спеціаліст відділу екологічної політики